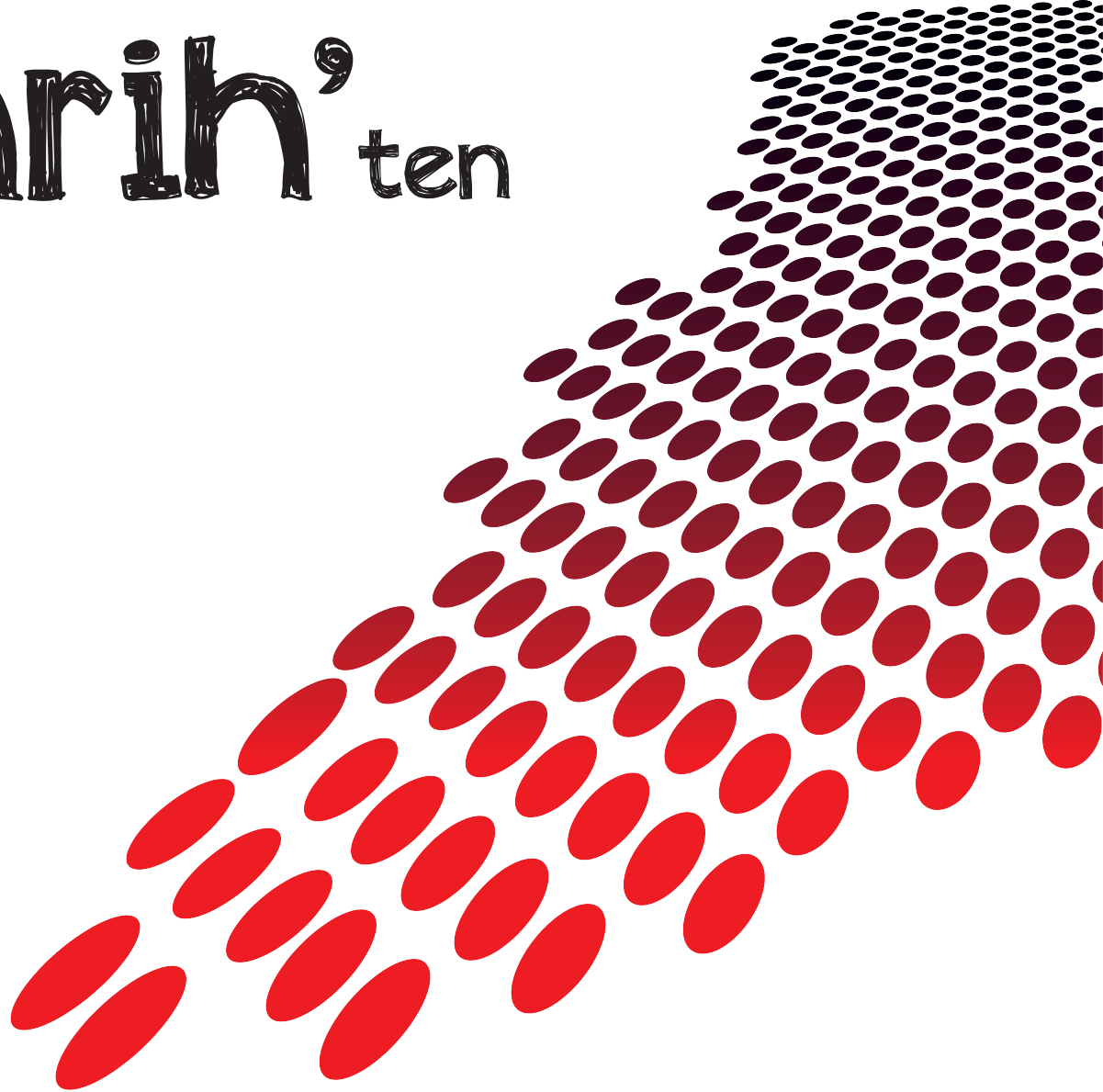

kim korkar
tarih'ten

Türkiye'nin en çok satan

DERS NOTLARI

Komisyon

KPSS DERS NOTLARI KİM KORKAR TARİH

ISBN-978-605-318-289-4

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayın ve satış hakları

Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. Ltd. Şti.ne aittir.

Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Okuyucularımızın, bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermelerini ve bandrolsüz yayınları satın almamalarını diliyoruz.

28. Baskı: 2016, Ankara

Yayın Yönetmeni: Neslihan Gürsoy

Dizgi-Grafik Tasarım: Ayşe Nur Kutlu

Kapak Tasarımı: Gürsel Avcı

Baskı: Vadi Grup Ciltevi A.Ş.

İvedik Organize Sanayi 28. Cadde 2284 Sokak No:105

Yenimahalle/ANKARA

(0312 394 55 91)

Yayıncı Sertifika No: 14749

Matbaa Sertifika No: 26687

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA

Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51

Yayınevi Belgeç: 0312 435 44 60

Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08

Dağıtım Belgeç: 0312 431 37 38

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

Ön Söz

Değerli Adaylar,

Tarih Ders Notları, KPSS derslerindeki özet ders notu ihtiyacını karşılamak ve Genel Kültür Testi'nde önemli bir yer tutan "Tarih" kapsamındaki 27 soruyu etkili bir şekilde çözebilmeniz amacıyla yönelik olarak hazırlanmıştır.

Yayının amacı, derslerde belirli bir sürede anlatmaya çalıştığımız aslında çok kapsamlı olan Tarih konusunu özet bir şekilde sunarak, konular arasında bağlantı kurarak, adayların sıkılmamasını sağlamak için şemalarla, kavram haritalarıyla, tablolarla destekleyerek konunun kalıcılığını artırmaktır.

Bu ders notları uzun bir birikimin ve yoğun bir emeğin ürünüdür.

Ders notlarının, çalışmalarınızda yararlı olması dileğiyle,

KPSS ve meslek hayatınızda başarılar.

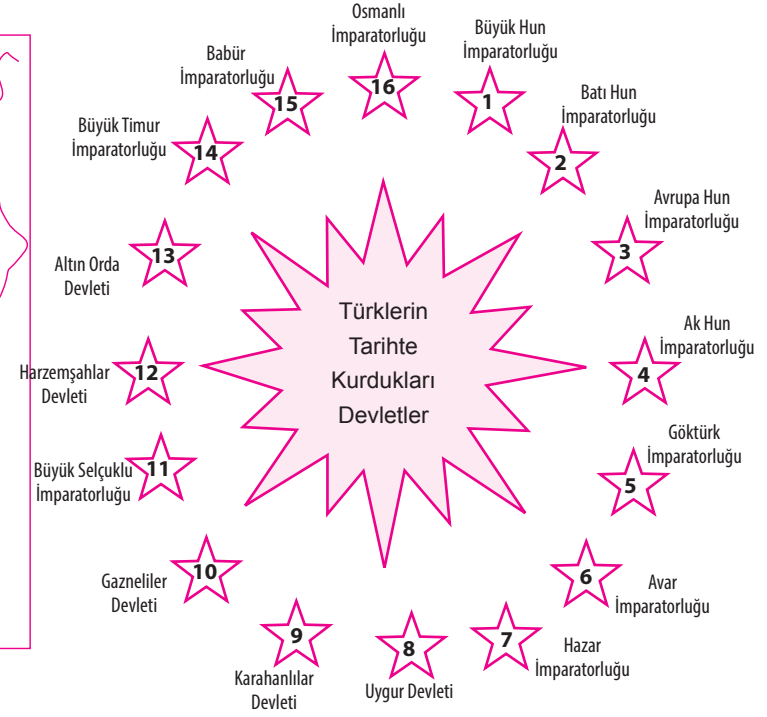
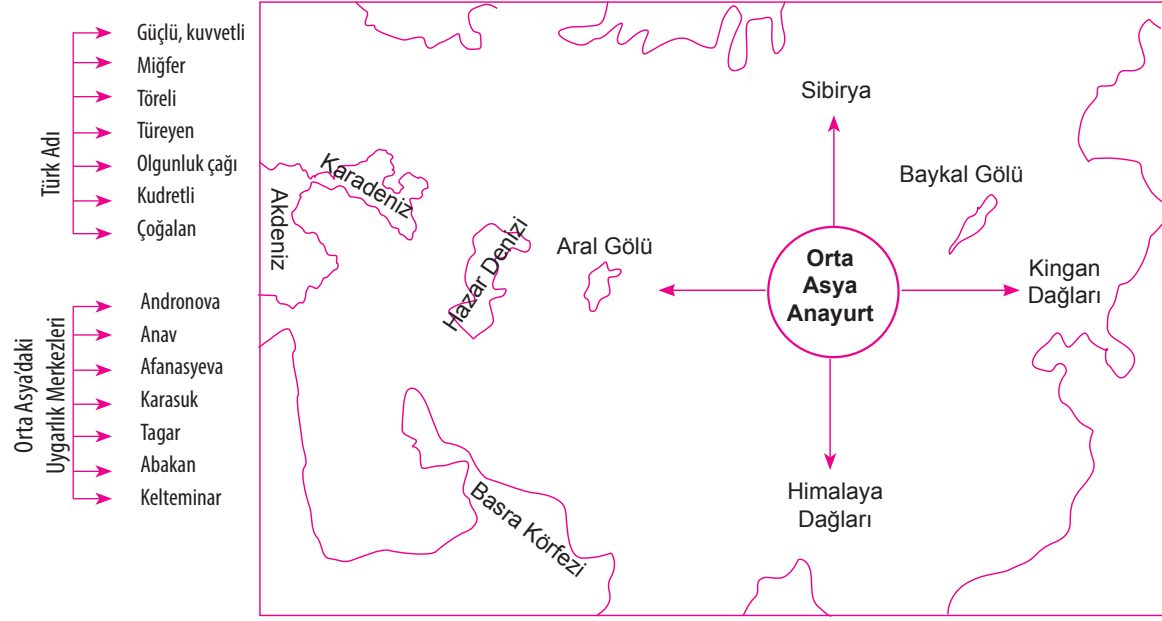
PEGEM AKADEMİ YAYINCILIK

İçindekiler

Ön Söz	iii
Orta Asya Türk Tarihi.....	1
Orta Asya Türk Devletlerinde Kültür ve Uygarlık.....	3
Konu Kavrama Soruları.....	5
Türk İslam Devletleri.....	7
Türkiye Tarihi	8
Orta Asya ve Yakın Doğu'da Kurulan Diğer Türk-İslam Devletleri	9
Türk İslam ve Türkiye Tarihinde Kültür ve Uygarlık.....	10
Konu Kavrama Soruları.....	14
Osmanlı Tarihi (1299 - 1922).....	16
Osmanlı Kültürü ve Uygarlığı	20
Konu Kavrama Soruları.....	29
Osmanlı'da Yenileşme İslahat ve Demokratikleşme Hareketleri.....	31
Fransız İhtilali'ne Karşı Osmanlı Devletinin Aldığı Önlemler.....	33
Konu Kavrama Soruları.....	34
XX. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Devleti'ndeki Siyasi Gelişmeler	36
I. Dünya Savaşı.....	38
Konu Kavrama Soruları.....	44
Kurtuluş Savaşı Hazırlık Dönemi	46
Konu Kavrama Soruları.....	54

Kurtuluş Savaşı Muharebeler Dönemi	55
Konu Kavrama Soruları	59
İnkılâplar	62
Konu Kavrama Soruları	67
Atatürk İlkeleri	69
İlke-İnkılap İlişkisi	70
Konu Kavrama Soruları	72
Atatürk Dönemi Dış Politika	74
Atatürk Dönemi Sonrası Türkiye ve Dış Politika.....	75
XX. Yüzyıl Başlarında Dünya.....	76
II. Dünya Savaşı.....	77
Konu Kavrama Soruları	78
Soğuk Savaş Dönemi	80
Konu Kavrama Soruları	82
Yumuşama Dönemi	84
Konu Kavrama Soruları	86
Küreselleşen Dünya	88
Konu Kavrama Soruları	90
Tarih Dizini	92

ORTA ASYA TÜRK TARİHİ

- ### Göçlerin Sonuçları
- Farklı coğrafyalarda güçlü Türk devletleri kuruldu.
 - Türk tarihini incelemek zorlaştı.
 - Kültürel etkileşime neden oldu.
 - Kavimler Göçü'ne neden oldu.
 - Bazı Türk boyları zamanla özbenliklerini kaybetti.

Coğrafyalara yapıldı.

- Avrupa (Balkanlar)
- Anadolu
- Mezopotamya ve Mısır

ORTA ASYA'DAN YAPILAN TÜRK GÖÇLERİ

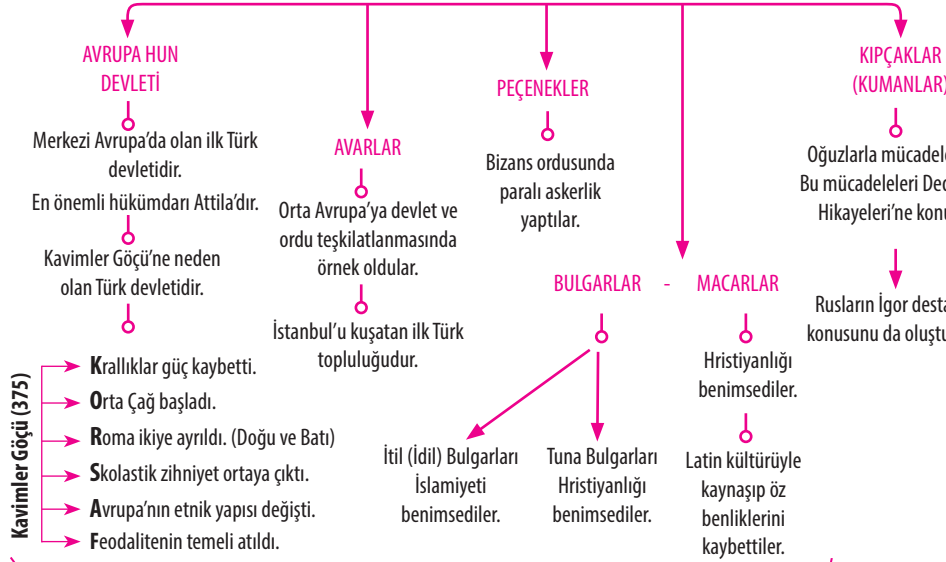
Göçlerin Nedenleri

- Olumsuz iklim koşulları
 - Salgın hastalıklar
 - Nüfus artışı
 - Boylar arasındaki mücadeleler
 - Dış güçlerin baskısı (Çin-Moğol)
 - Bağımsız yaşama düşüncesi
 - Yeni yerleri ele geçirme düşüncesi
- Ekonomik ve Sosyal**
- Siyasi**
- Cihan Hakimiyeti Düşüncesi**

ORTA ASYA TÜRK TARİHİ

TÜRK GÖÇLERİ
←
SONRASI

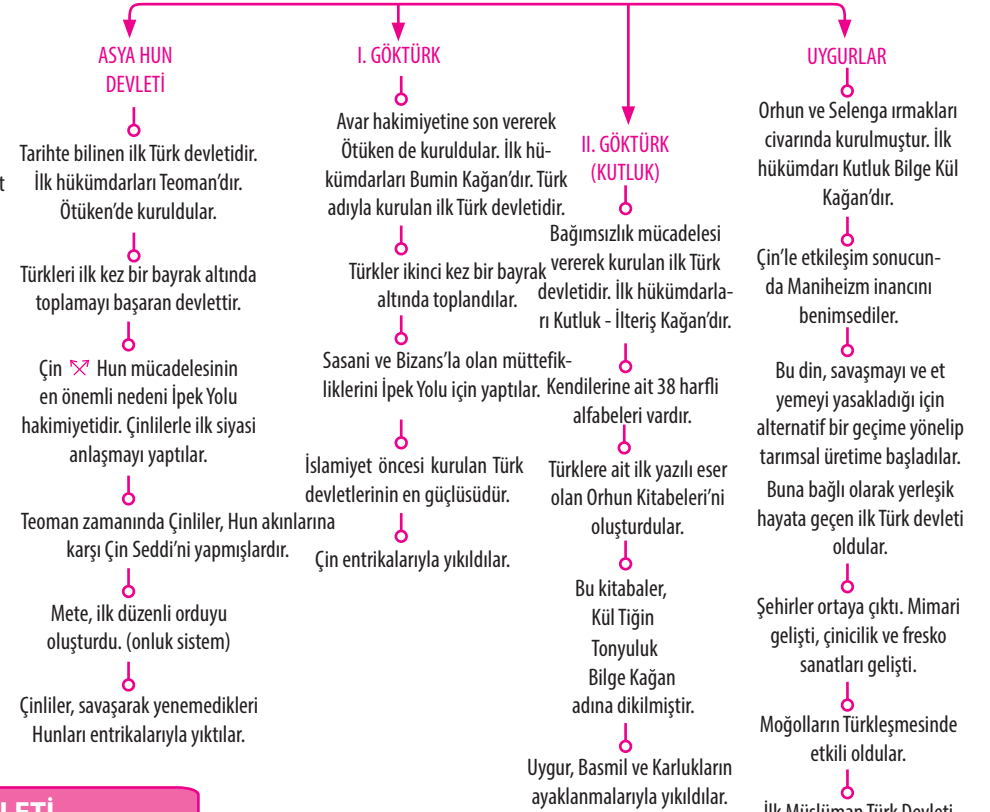
AVRUPA'DA KURULAN TÜRK DEVLETLERİ VE TOPLULUKLARI

Kavimler Göçü (375)

- Bu devletler Avrupa'yı askeri ve idari alanda etkilediler.
- Avrupa'ya maden işlemeyi öğrettiler.
- Çoğunluğu Hristiyanlığı benimseyip, Avrupa kültürü içinde asimile oldular.

ASYA'DA KURULAN TÜRK DEVLETLERİ VE TOPLULUKLARI

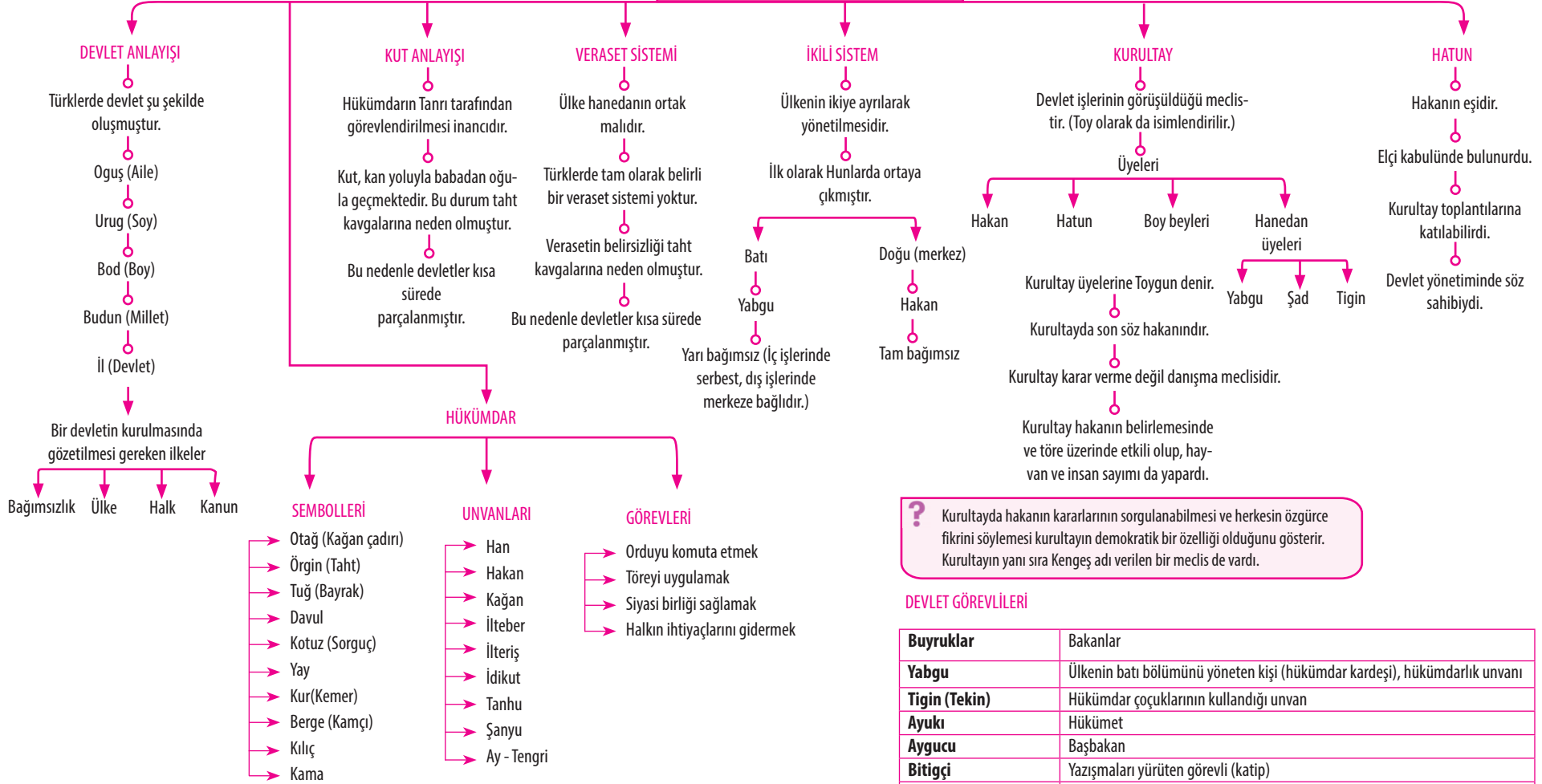

ORTA ASYA'DA KURULAN DİĞER TÜRK DEVLETİ

ORTA ASYA TÜRK DEVLETLERİNDE KÜLTÜR VE UYGARLIK

DEVLET YÖNETİMİ

ORTA ASYA TÜRK DEVLETLERİNDE KÜLTÜR VE UYGARLIK

ORDU

- Ordu - millet anlayışı hakimdir. (Kadın - erkek herkes asker sayılırdı.)
- Metem, Onluk Sistemi getirmiştir. (İlk düzenli ordu)
- Hilal - Turan savaşı taktikleridir.
- En önemli silahları: ok, yay, mızrak, kılıç, gürz, süngü, kargıdır.
- Bayrak yerine "tuğ" kullanılır.
- Başta takılan şapkaya "tolga" denir.

TOPLUMSAL YAPI VE HUKUK

- Toplumun temelini aile (oguş) oluştururdu.
- Aile reisi erkekti. Tek eşle evlilik hakimdi.
- Küçük (çekirdek) aile tipleri göçebeliliğin sonucu olarak benimsenmiştir.
- Sosyal sınıf kavramına göçebelikten dolayı rastlanmazdı.
- İslamiyetten önce Türk devletlerinde dini ve milli bakımdan önemli olan günlerin milletçe kutlandığı törenlere "şölen" denir.
- Uygurların yerleşik yaşama geçmesiyle şehirler (balık) kuruldu.
- Toprak devletindirdi bu yüzden toprak aristokrasisine rastlanmazdı.
- Geleneklerden oluşan yazısız kuralları vardır. (Töre)Töre zamana ve şartlara göre değiştirilebilir.
- Hükümdarın yetkilerini yalnızca töre sınırlandırabilir.
- Halk, hakan ve kurultay, törenin kaynağını oluşturur.
- Hakan bile töreye aykırı hareket edemez.
- Yargu - Mahkeme
- Yargucu - Yargıç
- Ağır suçlar idam cezasına çarptırılır. (Adam öldürmek, orduya kaçmak, tecavüz gibi)
- Hapis cezaları kısa sürelidir. (Göçebe hayat tarzlarından dolayı)
- İlk yazılı hukuk kuralları Uygurlar Dönemi'nde oluşturulmuştur. (Bu gelişme yerleşik yaşamın bir sonucudur.)

EKONOMİK HAYAT

- Temel geçim kaynağı hayvancılıktır.
- Hayvancılığa bağlı olarak dokumacılık gelişmiştir.
- Hayvansal ürünler (kurutulmuş et, deri, canlı hayvan) ihraç edilmiştir.
- İpek Yolu ve Kürk Yolu Orta Asya'nın önemli ticaret yollarıdır.

DİN VE İNANIŞ

- Uygurlar - Maniheizm
- Uygurlar ve Türgişler - Budizm
- Hazarlar - Musevilik (Yahudilik)
- Karluklar - İslamiyet
- Bulgarlar, Macarlar - Hristiyanlığı seçtiler.
- En eski inançları Totem'dir. (kurt ve kartala saygı duyulması)
- Umay adı verilen ve tabiat olaylarını düzenlediğine inanılan tanrıçaları vardı.
- Yada Taşı'nın şans getirdiğine inanılırdı.
- Ataların mezarlarına saygı duyulmasına "Atalar Kültü" denirdi.
- Ahiret inancının varlığını, ölümlerin eşyalarıyla gömülmesi ve Cennet (uçmağ) Cehennem (tamu) anlayışları göstermektedir.
- Şamanizm, dinden daha çok sihir, büyü, gizli güçlere inanma biçiminde ortaya çıkmıştır. Mezarlarına (Kurgan) Mezar taşlarına (Balbal) Cenaze törenine (Yuğ) Ölümlerin ardından yapılan ağıta (Sagu) denilmiştir.
- Din adamlarına Şaman, Kam, Baksı adı verilmiştir.

DİL, EDEBİYAT, BİLİM, SANAT VE MİMARİ

- Türklerin dilleri Ural - Altay dil grubuna girmektedir.
- Sözlü edebiyat göçebeliliğin sonucu olarak gelişmiştir.**
- Sav: Atasözleri
- Sagu: Ağıt
- Koşuk: Saz (Kopuz) eşliğinde söylenen şiirler
- Dede Korkut Hikayeleri: Oğuz X Kıpçak (Kuman) mücadelelerini anlatır.
- Destanlar

DESTANLAR

- Yazılı edebiyat**
- II. Göktürkler'e aittir.
- Bilge Kağan, Kültiğin ve Vezir Tonyukuk adına yazılmıştır.
- Orhun Alfabeti'yle Yollug Tigin tarafından yazılmıştır.
- Çözümleyen **W. Thomsen**'dir.
- "Türk milleti" adının geçtiği ilk Türkçe metindir.
- Siyasetname özelliği taşır.
- Yenişey Yazıtları → Kırgızlara aittir.
- Karabalgasun Yazıtları → Uygurlara aittir.
- Sine Uşi Yazıtları → Uygurlar'a aittir.
- Orhun Kitabeleri**
- Türklerin Kullandıkları Takvimler**
- On İki Hayvanlı Türk Takvimi
- Celali Takvim
- Hicri Takvim
- Rumi Takvim
- Miladi Takvim
- Diğer Kitabeler**
- Alfabetler**
- Göktürk, Uygur milli alfabeleridir.
- Kiril, Sogd, Arap, Latin kullandıkları alfabelerdir.
- Bilim, Sanat, Mimari**
- Türkler, Güneş yılını bugünkü değerlere çok yakın bir şekilde hesaplamışlardır.
- İlk kez kağıt ve matbaayı Uygur Türkleri kullanmışlardır.
- Göçebe Türklerin sanat eserleri taşınabilir malzemelerdendir.
- Göçebe Türklerin sanat eserlerinde av ve savaş sahneleri fazlaca mevcuttur.
- Uygurlarla birlikte sulama kanalları, evler, saraylar ve tapınaklar yapılmıştır.
- Uygurlarda Mani dininin etkisiyle minyatür, çinicilik ve fresko sanatları gelişmiştir.
- Hunlar Dönemi'ne ait "Pazırık Halısı" dünyanın en eski halısıdır.

KONU KAVRAMA SORULARI

1. İslamiyetten önce Orta Asya'daki Türkler genellikle komşularına canlı hayvan, kösele, deri, kürk ve silah satmışlar, karşılığında hububat almışlardır.

Bu durum Orta Asya'daki Türklerin aşağıdaki alanların hangisinde ilerlememiş olduklarını gösterir?

- A) Hayvancılık B) Maden işleme C) Tarım
D) Askerlik E) Ticaret

Çözüm: Orta Asya'da Türkler, göçebe yaşam tarzının sonucu ekonomik faaliyet olarak, hayvancılıkla uğraşmışlardır. Bu nedenle tarım alanında çok fazla ilerleyememişlerdir. Maden işleme, askerlik, ticaret, hem göçebe yaşam tarzında hem de yerleşik hayatta görülür.

Cevap C

2. İslamiyet'ten önceki Türklerde, dini ve milli bakımdan önemli olan günlerin milletçe kutlanması törenlerine ne ad verilirdi?

- A) Töre B) Şölen C) Buyruk
D) Kurultay E) Yabgu

Çözüm: İslamiyet'ten önceki Türk devletlerinde dini ve milli bakımından önemli olan günlerin milletçe kutlandığı törenlere şölen denirdi. Şölenler toplumsal dayanışmayı, birlik ve beraberliği sağlardı.

Buyruk: Bakan anlamına gelir.

Kurultay (Toy): Önemli konuların görüşülüp karara bağlandığı meclis.

Töre: Sosyal hayatı düzenleyen yazısız hukuk kuralları.

Yabgu: Ülkenin batısını yöneten hanedan üyesi.

Cevap B

3. Aşağıdakilerden hangisi, Uygurların yerleşik hayata geçtiklerine bir kanıt sayılabilir?

- A) Kendilerine özgü alfabelerinin olması
B) Dini inançlarının sanat anlayışlarını yönlendirmesi
C) Ticaret yapmaları
D) Yazılı belge bırakmış olmaları
E) Halktan toprak, ev ve hayvan vergisi almaları

Çözüm: Yerleşik hayata geçen ilk Türk devleti Uygurlar'dır. Bir devletin yerleşik hayata geçtiğinin kanıtı olarak mimari kalıntılar, mesken (ev) vergisi alınması, duvar resmi (fresk) ve sulama kanalları gösterilebilir. Alfabe kullanılması, ticaret yapılması, yazılı belge bırakılmış olması yerleşik hayatın kanıtı değildir. Çünkü Göktürkler yukarıda sıraladığımız özellikleri taşıyorlardı. Göktürkler, Uygurlardan önce kurulan bir devlet olduğuna göre A,B,C,D seçenekleri yerleşik hayatın kanıtı olamaz.

Cevap E

- 4.

- I. Orhun Kitabeleri
II. Manas Destanı
III. Karabalsagun Kitabesi

Yukarıdakilerden hangileri Göktürkler Dönemi'ne aittir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

Çözüm: Orhun Kitabeleri, II. Göktürk (Kutluk) Devleti Dönemi'nde Bilge Kağan, kardeşi Kül Tigin ve Vezir Tonyukuk adına yazılmıştır. Manas Destanı Kırgızlar'a, Karabalgasun Kitabeleri Uygurlar'a aittir.

Cevap A

- 5.

- I. Toy
II. Kurultay
III. İl

Yukarıdakilerden hangileri, İslamiyet'ten önce kurulan Türk devletlerinde, devletin siyasi, ekonomik ve kültürel işlerinin görüşülüp karara bağlandığı meclise verilen adlar arasındadır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

Çözüm: İslamiyet Öncesi Türk tarihinde meclise toy veya kurultay adı verilirdi. İl-el, devlet anlamına gelmektedir.

Cevap D

- 6.

- I. Kopuz
II. Keman
III. Kanun

Yukarıdakilerden hangileri, Türklere özgü müzik aletleridir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

Çözüm: Kopuz, Orta Asya'dan itibaren Türklerin kullandığı bir çalgıdır.

Cevap A

7. İslamiyet'ten önceki Türklerin kendilerinden farklı inanışlara sahip insanlarla bir arada yaşamaları, Türklerde aşağıdakilerden hangisine bir kanıttır?

- A) Ülke sorunlarının görüşüldüğü meclis kurduklarına
B) Ülkeyi iki bölüm hâlinde yönettiklerine
C) Birden fazla devlet kurduklarına
D) Hoşgörülü olduklarına
E) Yerleşik hayata geçtiklerine

Çözüm: Türklerin farklı inanışlara sahip insanlarla bir arada yaşamaları, Türklerin farklı inanışlara saygı duyduklarının yani hoşgörülü olduklarının kanıtıdır. A seçeneği kurultayla, B seçeneği ikili teşkilatla, C seçeneği teşkilatçı yapıyla, E seçeneği ise Uygurlarla ilgilidir.

Cevap D

8. Uygurlar Dönemi'nde, ticari ilişkilerin gelişmesiyle kişiler arasındaki anlaşmalar yazılı hâle getirilmiştir.

Bu durum, aşağıdaki alanlardan hangisiyle ilgili belgelerin oluşturulduğunu gösterir?

- A) Hukuk B) Sanat C) Edebiyat
D) Askerlik E) Siyaset

Çözüm: Uygurlarda ticari ilişkilerin yazılı hale getirilmesi belli kurulların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu durum hukuk alanındaki belgelerin oluştuğunu gösterir.

Cevap A